

Thẩm quyền điều tra của cơ quan điều tra trong Quân đội nhân dân là tất yếu, khách quan

7/14/2026 8:05:26 AM

Xuất phát từ tính chất phức tạp của nhiệm vụ quân sự, quốc phòng cùng yêu cầu nghiêm ngặt về bảo vệ bí mật nhà nước, bí mật quân sự trong mọi hoạt động, pháp luật hiện hành trao đầy đủ thẩm quyền điều tra cho cơ quan điều tra trong Quân đội nhân dân (QĐND) nhằm: Xác định sự thật khách quan của vụ án, xử lý đúng người, đúng tội; khắc phục những sơ hở trong công tác lãnh đạo, chỉ huy, quản lý; bảo vệ sức mạnh chiến đấu, khả năng sẵn sàng chiến đấu, tính chính quy, kỷ luật và khả năng hoàn thành nhiệm vụ của QĐND Việt Nam cùng lợi ích quốc gia, dân tộc. Vì vậy, thẩm quyền này phải được giữ nguyên khi sửa đổi, bổ sung Luật Tổ chức cơ quan điều tra hình sự.

Cơ quan điều tra trong Quân đội phải được trao đầy đủ thẩm quyền điều tra độc lập

QĐND Việt Nam thực hiện 3 chức năng: Đội quân chiến đấu, đội quân công tác và đội quân lao động sản xuất. Do đó, Quân đội được tổ chức thành nhiều loại hình đơn vị, thực hiện nhiệm vụ quân sự, quốc phòng cả ở trong và ngoài doanh trại, trên khắp các địa bàn, trong đó có những môi trường đặc thù như biên giới, hải đảo, vùng biển, vùng trời, không gian mạng... Hoạt động của Quân đội luôn gắn với yêu cầu bảo đảm bí mật nhà nước, bí mật quân sự, giữ nghiêm kỷ luật, duy trì sức mạnh chiến đấu và khả năng sẵn sàng chiến đấu.

Từ yêu cầu khách quan của nhiệm vụ quân sự, quốc phòng và đặc thù tổ chức, hoạt động của QĐND Việt Nam, pháp luật hiện hành trao thẩm quyền điều tra cho cơ quan điều tra trong QĐND là cơ quan tiến hành tố tụng độc lập, trực tiếp điều tra các vụ án hình sự thuộc thẩm quyền xét xử của tòa án quân sự, trong đó có các vụ án mà người phạm tội hoặc bị hại là quân nhân và không phụ thuộc vào loại tội phạm hay địa điểm phạm tội. Thẩm quyền này không chỉ là một thiết chế tố tụng hình sự, càng không phải là sự phân định mang tính hành chính hay tổ chức đơn thuần, mà còn là một bộ phận quan trọng trong cơ chế quản lý nhà nước về quân sự, quốc phòng, góp phần giữ vững kỷ luật Quân đội, bảo vệ bí mật nhà nước, bí mật quân sự và bảo đảm sức mạnh, khả năng sẵn sàng chiến đấu của Quân đội.

Ảnh minh họa: VGP

Ví dụ, đối với vụ án giết người xảy ra ngoài doanh trại Quân đội mà nạn nhân là quân nhân, ngoài việc tìm ra thủ phạm gây án, cơ quan điều tra trong Quân đội còn phải đánh giá đầy đủ bản chất vụ việc: Quân nhân này là ai, giữ vị trí, vai trò gì, đang thực hiện nhiệm vụ gì, tại sao lại có mặt ở nơi xảy ra vụ án; vì sao thủ phạm nhắm đến quân nhân này; nguyên nhân do mâu thuẫn xã hội hay có liên quan gì đến công việc, nhiệm vụ của quân nhân; có bí mật quân sự nào bị đánh cắp, chiếm giữ hay không, nếu có thì âm mưu và hành động tiếp theo của đối tượng là gì... Từ đó, kiến nghị cấp có thẩm quyền những biện pháp cần thiết để khẩn trương truy tìm, thu hồi tài liệu, ngăn chặn lộ lọt bí mật; thay đổi phương án tác chiến phù hợp.

Một ví dụ nữa, trường hợp quân nhân bị phát hiện đánh bạc ngoài doanh trại, ngoài làm rõ vụ việc, hành vi vi phạm, cơ quan điều tra trong Quân đội sẽ phải làm rõ xem quân nhân này tiếp xúc với những ai, lấy tiền từ đâu để đánh bạc, liệu có bán thông tin, bí mật hay vũ khí, tài sản của Quân đội để lấy tiền chơi hay không... Thậm chí, còn phải làm rõ liệu có âm mưu lôi kéo, dụ dỗ quân nhân đánh bạc sau đó lợi dụng để tung tin hạ thấp uy tín quân nhân, đơn vị và Quân đội hay không, từ đó có biện pháp ngăn chặn, phòng ngừa.

Trên đây chỉ là hai ví dụ nhỏ cho thấy, dù vụ việc xảy ra ở đâu thì khi đã liên quan đến quân nhân sẽ liên quan đến công tác quản lý quân nhân, quản lý đơn vị, quản lý vũ khí, trang bị và nhiều yếu tố đặc thù của hoạt động quân sự nên bản chất vẫn gắn chặt với nhiệm vụ quân sự, quốc phòng. Đồng thời, hoạt động điều tra trong Quân đội không chỉ nhằm làm rõ sự thật khách quan của vụ án, xử lý đúng người, đúng tội, đúng pháp luật mà còn phải bảo đảm tuyệt đối yêu cầu giữ bí mật quân sự, bí mật quốc phòng và không làm ảnh hưởng đến nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu cũng như hoạt động thường xuyên của đơn vị. Quan trọng hơn là đánh giá được đầy đủ mức độ nguy hiểm, ảnh

hưởng của hành vi đó đối với tổ chức lực lượng, nhiệm vụ quân sự, bí mật nhà nước, bí mật quân sự, kỷ luật Quân đội và sức mạnh chiến đấu của đơn vị; phát hiện những sơ hở, thiếu sót trong công tác huấn luyện, quản lý vũ khí, trang bị, tài sản Quân đội và quản lý quân nhân để kiến nghị khắc phục kịp thời, phòng ngừa vi phạm, tội phạm.

Để làm sáng tỏ mọi nghi vấn trên, ngoài những điều tra viên có nghiệp vụ sắc bén, am hiểu sâu sắc tổ chức Quân đội, chế độ chỉ huy, quy trình huấn luyện, quy định về bảo vệ bí mật quân sự và đặc điểm hoạt động của từng lực lượng, cơ quan điều tra trong QĐND cần phải được trao đầy đủ thẩm quyền điều tra độc lập.

Tuy nhiên, với cơ chế “ủy thác điều tra” như đề xuất tại khoản 2 Điều 15 và khoản 2 Điều 17 dự thảo Luật Tổ chức cơ quan điều tra hình sự (sửa đổi), hoạt động điều tra của cơ quan điều tra trong QĐND sẽ bị giới hạn trong phạm vi nội dung được ủy thác của Cơ quan điều tra của Công an nhân dân. Khi đó, cơ quan điều tra trong QĐND sẽ không có thẩm quyền điều tra độc lập và cũng không được trao quyền đánh giá toàn diện chứng cứ, quyền chủ động xác định nguyên nhân, điều kiện phạm tội và kiến nghị phòng ngừa. Điều này làm giảm vai trò của cơ quan điều tra trong QĐND trong việc phát hiện những sơ hở trong công tác quản lý quân sự và kiến nghị biện pháp phòng ngừa cũng như bảo đảm các mục tiêu khác của nhiệm vụ điều tra.

Sửa đổi Luật Tổ chức cơ quan điều tra hình sự phải bảo đảm khách quan, tôn trọng thực tiễn

Thực tiễn thi hành Luật Tổ chức cơ quan điều tra hình sự cho thấy, quy định về thẩm quyền điều tra của cơ quan điều tra trong QĐND đã được kiểm nghiệm qua thời gian, bảo đảm sự phân công hợp lý giữa các cơ quan tiến hành tố tụng, không phát sinh những bất cập mang tính hệ thống. Những khó khăn phát sinh trong một số vụ án có yếu tố đan xen giữa quân sự và dân sự chủ yếu là vấn đề phối hợp giữa các cơ quan có thẩm quyền, không phải do việc phân định thẩm quyền điều tra chưa phù hợp. Vì vậy, không nên lấy một số trường hợp cá biệt để thay đổi nguyên tắc phân định thẩm quyền đã ổn định và đang phát huy hiệu quả trong thực tiễn.

Việc sửa đổi Luật Tổ chức cơ quan điều tra hình sự cần được đặt trên cơ sở tổng kết thực tiễn đầy đủ, đánh giá tác động toàn diện về chính trị, pháp lý, tổ chức bộ máy, quốc phòng, an ninh và hiệu quả đấu tranh phòng, chống tội phạm. Chỉ nên sửa đổi đối với những quy định thực sự phát sinh vướng mắc, bất cập, có căn cứ khoa học và thực tiễn rõ ràng; đồng thời, phải bảo đảm tính kế thừa, tính ổn định của hệ thống pháp luật và sự thống nhất với các chủ trương của Đảng về xây dựng QĐND “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại”.

Đối với thẩm quyền điều tra của cơ quan điều tra trong QĐND, cần đặc biệt thận trọng khi xem xét sửa đổi. Việc thu hẹp hoặc điều chỉnh thẩm quyền điều tra nếu không được nghiên cứu kỹ lưỡng có thể ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu lực quản lý nhà nước về quốc phòng, sức mạnh và khả năng sẵn sàng chiến đấu của Quân đội; làm giảm tính chủ động trong xử lý các vụ án liên quan đến quân sự, quốc phòng, phát sinh nguy cơ lộ lọt bí mật nhà nước, bí mật quân sự và tác động không thuận lợi đến công tác chỉ huy, quản lý đơn vị. Trong bối cảnh tình hình thế giới và khu vực tiếp tục diễn biến phức tạp; các phương thức, thủ đoạn phạm tội ngày càng tinh vi, đặc biệt là tội phạm sử dụng công nghệ cao, gián điệp mạng, xâm phạm bí mật quốc gia, bí mật quân sự, quốc phòng, việc duy trì một cơ quan điều tra chuyên trách trong Quân đội với đầy đủ thẩm quyền theo quy định pháp luật càng có ý nghĩa quan trọng.

Hướng hoàn thiện pháp luật phù hợp không phải là thay đổi thẩm quyền điều tra đã được thực tiễn chứng minh là đúng đắn, mà là tiếp tục hoàn thiện cơ chế phối hợp giữa cơ quan điều tra trong Quân đội với các cơ quan điều tra khác; quy định cụ thể hơn về trao đổi thông tin, chuyển giao vụ án, chuyển giao hồ sơ, phối hợp thu thập chứng cứ, giải quyết các vụ án có nhiều chủ thể, nhiều địa bàn hoặc liên quan đến cả quân sự và dân sự. Cách tiếp cận này vừa nâng cao hiệu quả đấu tranh phòng, chống tội phạm, vừa giữ vững nguyên tắc phân định thẩm quyền, bảo đảm tính ổn định của hệ thống pháp luật và đáp ứng yêu cầu cải cách tư pháp trong tình hình mới.

Từ cơ sở chính trị, pháp lý, thực tiễn trong nước và kinh nghiệm quốc tế có thể khẳng định rằng, việc tiếp tục giữ nguyên thẩm quyền điều tra của cơ quan điều tra trong QĐND là lựa chọn tất yếu, khách quan, phù hợp cả về chính trị, pháp lý và thực tiễn. Đây là giải pháp cần thiết để bảo đảm hiệu lực quản lý nhà nước về quân sự, quốc phòng, giữ nghiêm kỷ luật Quân đội, bảo vệ an toàn tuyệt đối bí mật nhà nước, bí mật quân sự, nâng cao hiệu quả đấu tranh phòng, chống tội phạm trong Quân đội, đồng thời góp phần xây dựng QĐND Việt Nam “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại”, đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Tiến sĩ, Luật sư ĐẶNG VĂN CUỜNG, Trưởng Văn phòng Luật sư Chính Pháp, Đoàn Luật sư TP Hà Nội

Nguồn: qdnd.vn